

OM TARIFFPOLITIKKEN OG OM TARIFFOPPGJØRET 1982.

Det følgende er et notat om to viktige spørsmål - om vår tariffpolitikk, og om tariffoppgjøret 1982.

Notatet følger i all hovedsak ei innledning som blei holdt på en sentral kaderkonferanse om tariffoppgjøret på forsommeren. Sienere er den samme innledningen brukt - i lett bearbeid form - på et åpent møte i Trondheim 1. juli.

De synspunktene som legges fram om tariffpolitikken er ikke å oppfatte som noe anna enn synspunkter til ettertanke og diskusjon. De er ikke uttrykk for noen fastlagt partilinje - heller er dette notatet ment som en måte å utvikle diskusjonen om denne linja og for å utvikle vår politikk på dette viktige området. Kameratene oppfordres derfor til å skrive innlegg til internbladene for å gi sitt bidrag i denne diskusjonen.

Notatet har flere begrensninger, i det det er mange spørsmål som ikke blir tatt opp. For eksempel tar vi ikke opp til diskusjon hvilket potensi ale som ligger i fagforeningene i kampen mot statsdiktat, vi tar ikke opp til diskusjon hvordan vi skal føre kamp mot lønnstaket osv.

Videre tar vi ikke opp den økonomiske utviklingen, men her anbefales folk å studere fagligbulletinen fra april -81 som nå endelig blir spredt her i distriktet.

Dette notatet tar heller ikke opp hvordan vi i detalj skal drive framover arbeidet med tariffoppgjøret i -82, men her skal det være utsendt endel materiale fra Faglig Utvalg som må studeres for seg.

17.7.81 Distriktsstyrets Arbeidsutvalg

AKP's historie og utvikling

AKP ble etablert i 1919 som en sammenslutning av tidligere partier og organisasjoner. Partiet har gjennom sin historie vært preget av en bredt sammensatt base og en sterk forpliktelse til sosial rettferdighet og arbeidernes interesser. I 1920- og 1930-årene var partiet et viktig politisk kraftsenter, og det var gjennom AKP at arbeidernes krav om bedre arbeidsvilkår og sosial trygghet ble tatt opp i den offentlige debatt. Partiet har gjennom årene gjennomgått flere omorganiseringer og sammenslåinger, men har alltid stått for de samme grunnleggende verdiene. I 1970-årene ble partiet delt i to, og den nåværende AKP ble etablert som et nytt politisk parti. I dag er AKP et av de største partiene i Norge, og det har gjennom sin historie vært et viktig bidrag til den norske demokratisk utvikling og sosial rettferdighet.

AKP's politiske program

I. Tariffpolitikken utvikling.

Skånland har gitt ut ei bok: 'Inntektspolitikken dilemma - kan det løses?'. Tidligere riksmeklingsmann Preben Munthe holder foredrag om 'Inntektspolitikken i støpeskjeen', Odd Aukrust hevder at den solidariske lønnspolitikken må oppgis, og fra flere hold foreslås det et nytt Skånland-utvalg.

Bakgrunnen for dette er det nesten komiske kaoset i minioppgjøret i år, og i det hele tatt utviklingen av tariffoppgjørene siden begynnelsen på 70-tallet. Rotet og forvirringen er reell nok, men det dreier seg ikke om grunnleggende uenighet. De forskjellige foredragsholdere, forfattere etc, har nemlig et felles utgangspunkt: Samfunnet må ha full kontroll med lønns- og inntektsutviklingen. Det er denne 'orden' de vil ha ut av rotet.

Forvirringen og uenigheten skriver seg dels fra reell usikkerhet om hvordan det kan gjøres, og dels fra at de ulike fløyene har ulike politiske og taktiske hensyn å ta. Den pågående debatten i borgerskapet nå er derfor en debatt om formen, ikke om innholdet. Når derfor enkelte hevder at kombi-oppgjøra har utspilt sin rolle, så betyr det at denne forma for statsdiktat har utspilt sin rolle - ikke at staten har utspilt sin rolle i inntektspolitikken.

Men enda mer grunnleggende skriver problemene seg fra de antagonistiske motsetningene i den kapitalistiske økonomien og særlig fra utviklinga av staten som felleskapitalist.

Blant de fagorganiserte fins det både en økende opposisjon mot diktat og reduksjon av de fagorganisertes retter, og det finnes splittelse og forvirring. Vi kan ikke gjøre oss noe håp om å forene og mobilisere de fagorganiserte eller å utmytte motsetningene i borgerskapet, dersom vi ikke sjøl har et visst grep om hvilke lover som dirigerer den utviklingen vi står overfor. Det finnes sikkert mange elementer av rot og forvirring i våre egne rekker også. Det skriver seg i stor grad fra manglende diskusjon og studier om den økonomiske utviklinga knytta til tariffoppgjør og inntektspolitikk.

Vi klarer ikke å foreta noen avklaring av alle disse sakene her og nå, men vi må starte opp diskusjonen. La oss derfor starte med å se litt på utviklinga av tariffpolitikken i 70-åra.

Et nøkkelord i denne utviklingen er den økende statlige innflytelse og innskrenkninger i forhandlingsretten. Skånland-utvalgets innstilling kom i 1973. Høsten -73 fikk vi i realiteten det første kombi-oppgjøret i og med at staen deltok i indeksforhandlingene og kom inn med prissubsidier som erstatning for lønnsøkninger. oppgjøret i -74 var kombinert, likeså i -76. I 1978 dikterte staten direkte med tvungen voldgift og fortsatte med lønnsstopp. Så blei det nytt kombioppgjør i 1980 og ny voldgift i -81 med den offentlige sektor som lønnsledende.

Dette er en kraftig akselererende utvikling i statens rolle. Bakgrunnen for dette er ikke vond vilje hos reaksjonære politikere først og fremst, men en objektiv utvikling i økonomien. Når oppgjørene nå omtrent foregår på forværetset til finansministeren, så skyldes ikke det først og fremst at vi har ei sosialdemokratisk regjering. Høyre ville kjørt samme linja, sjøl om de av taktiske grunner ville funnet an annen form.

I kapitalismens barndom spilte staten en svært liten rolle økonomisk. Rollen i lønnskampen var først og fremst å vedta tvangslover og sette inn politi og militær. Staten forvalta da også ganske lite kapital. Og f.eks. Marx så i en del beregninger i Kapitalen helt bort fra arbeidernes skatt til staten; den var så forsvinnende liten at det knapt betød noeenting. Men den som gjorde det samme i dag ville ha begge beina solid planta i lause lufta. Utviklinga av statens økonomiske rolle er logisk; og Engels forutså den allerede før monopolkapitalens epoke - bl.a. i ANTI-DUHRING - da han sa at den vil utvikle seg mer og mer til en felleskapitalist. Utviklinga av produktivkreftene har krevd løsning av en hel rekke oppgaver i samfunnet som den enkelte kapitalist eller kapitalgruppering ikke har kunnet løse sjøl. Tenk bare på infrastrukturen med kommunikasjonsmidler, veier, tel-, post- og energiforsyning, utdanning osv. osv. Disse oppgavene har kapitalistene måttet bruke sin fellesredskap - staten - til å løse.

Dette krever igjen en enorm mengde kapital på statens hender. I dag passerer f.eks. hvert år nesten halvparten av hele brutto nasjonalprodukt gjennom offentlige myndigheters hender: i 1980 143 av vel 300 milliarder.

Denne kapitalen blir ikke bare overført til uproduktive sektorer, men brukes også i svære industriforetak. Det var f.eks. bare staten som var stor nok til å skaffe tilveie kapital nok til Nordsjøutbygginga.

Men dermed er det også slik at staten ikke bare er arbeidsgiver i forhold til de offentlig ansatte; den fungerer som arbeidsgiver og dirigent i forhold til alle deler av produksjonen. Med dette er staten sin rolle i tariffoppgjørene kommet for å bli. Staten kan ikke utøve den rolle utviklinga har gitt den, uten å ha en helt bevisst inntektspolitikk. Derfor er det også at staten fra begynnelsen av 70-åra ikke bare kalkulerer med en slik og slik lønnsutvikling, men faktisk planlegger hvordan lønnsutviklinga skal bli og aktivt bruker ulike midler til å tvinge sin vilje i gjennom.

Nå snakkes det mye om at kombioppgjørene har utspilt sin rolle - også i Regjeringskretser. Men dette må ikke tjene til å forvirre noen. Poenget er at kombioppgjørene har bidratt til en øking i det offentlige forbruket, og det skal som kjent reduseres i tida som kommer. Derfor er det formen kombioppgjør som muligens vil bli forlatt, men langt fra statens innvirkning på lønnsutviklinga - tvert i mot. Og det er kanskje det nåværende oppgjøret (altså vårens minioppgjør) et eksempel på; oppgjøret i staten var ikke kombinert - heller ikke det private. Staten gjorde seg ferdig med sine økonomiske tiltak i statsbudsjettet høsten 1980, og tvang deretter organisasjonene til å forhandle innafor disse rammene.

Engels mente at dette med statens utvida rolle - som han til og med forutså omfanget av - at det ville forenkle klassekampen. På ett vis hadde han rett, nemlig i den forstand at staten før eller seinere kommer inn som part uansett hvilken konflikt det drøier seg om. Men i Norge i dag er neppe Engels konklusjon rett. Det skyldes særlige politiske forhold som han ikke kunne ha noen oversikt over. Først og fremst at denne utbygginga av statens rolle har skjedd under sosialdemokratiets ledelse med sosialistiske fraser og endel røde faner som dvaskt vaier i bakgrunnen. Illusjon-

en om staten som den 'tredje part' står derfor særlig sterkt - ja mange ser til og med staten som en slags del av arbeiderbevegelsen, og da særlig når DNA har regjeringsmakta.

Det finnes objektive grunner til denne illusjonen. Bl.a. i forbindelse med tariffoppgjørene så er det en realitet i dag at statlige tiltak for mange har spilt en større rolle enn selve lønnstillegget for kjøpekrafta

Nå har ikke slike tiltak bidratt til noen reell bedring de siste åra, men de har vært maksimalt utnyttet i propagandakrigen. De såkalte skattelettene som har vært gitt ved noen av oppgjøra blir tilskrevet mange prosent med lønnstillegg, mens det som egentlig har skjedd hver enda gang, er bare at progresjonsskruen er blitt slakka ørlite grann. Og som kjent fjernes slike skattelettelser hver gang etter et eller et halvt år.

Poenget her var imidlertid først og fremst at staten som dirigent eller mer og mindre diktator i lønnspolitikken er kommet for å bli. Dette representerer en enorm trussel mot fagforeningene i seg sjøl, og særskilt mot forhandlings- og aksjonsretten. Når Skånland har skrevet bok om inntektspolitikken dilemma, der han vil ha bort de tradisjonelle forhandlingene og heller finne andre former som sikrer staten diktatrett og full kontroll, så er ikke det en reaksjonær dust sine spekulative ønsker uten rot i virkeligheten. Han tar rett og slett opp den diskusjonen som hele borgerskapet spekulerer rundt: hvordan få til diktatet uten for store politiske belastninger.

Borgerskapet er ikke prinsipielt i mot forhandlingsrett - ikke Skånland heller. Saka er ikke så enkel at staten kan vedta lønningene - punktum. Og det er her vi egentlig ser den skjerpemotsigelsen mellom anarkiet i produksjonen og den samfunnsmessige organiseringa av den - eller rettere: et eksempel på dette. Statens økte rolle er et uttrykk for at produktivkreftene har utvikla seg så langt at den samfunnsmessige organiseringa nærmest ber om sosialisme og planøkonomi. Behovet for planlegging og styring av produksjonen nærmest skriker mot oss fra alle kanter.

Men økonomien er markedsorientert og basert på den enkelte bedriften sin profitt. Arbeidskrafta er en vare på markedet som en hvilken som helst annen - i alle fall nesten. Dermed regulerer også arbeidsmarkedet prisen på arbeidskrafta - ofte i strid med statens og borgerskapet ønske om å holde lønna nede. Når arbeidsmarkedet er stramt, må den enkelte kapitalist kjøpe arbeidskrafta til den pris som kreves, slik de har måttet i Nordsjøen, eller slik de har vært nødt til å gjøre det i Staten for ikke å tape ingeniørene sine til den private sektoren. I en slik situasjon ønsker borgerskapet som helhet å holde lønna ned mot eksistensminimum, men den enkelte kapitalist eller bransje kan ikke følge denne felles viljen

Derfor er tiltak som fullstendig lønnsstopp bare midlertidige. Derfor må vi gi Halvorsen rett når han sier at tak på lønnsglidninga er en umulighet som NAF ikke kan leve med i lang tid. Og egentlig har NAF innrømma dette sjøl, de vil nemlig ha et tak med høl i. NAF's tak bli et tak de sjøl vil bestemme hvem skal gjelde for.

Disse motsigelsene er også bakgrunnen for at Odd Aukrust vil at vi skal oppgi den 'solidariske lønnspolitikken'. Markedskreftene må få virke dersom de mest profitable deler av industrien skal få den nødvendige arbeidskrafta. Oppgaven han og de andre har stilt

seg er derfor ikke å holde alle lønner nede, men å hindre at lønns-
øking hos noen grupper pga. markedssituasjonen skal 'smitte over'
til andre grupper og bidra til en generell heving av nivået.

Disse motsigelsene er også bakgrunnen - eller i alle fall en del
av den - for Skånland sin ide om å dele arbeidsmarkedet i to:
En del som består av konkurranseutsatte næringer med forhandlings-
rett men ikke oppsigelsesvern, og en annen del (som utgjør over
2/3 av de sysselsatte) skal ha et visst oppsigelsesvern, men til
gjengjeld få sine lønner regulert av staten. En del av bakgrunnen
her er at de skjermete næringer og den offentlige sektor ikke er
så veldig avhengig av markedet og konkurransen.

Borgerskapet er altså på leiting etter former for lønnsoppgjør
som kan kontrollere lønnsutviklinga generellt, men uten samtidig
å knekke de nødvendige reguleringene som må gjøres i arbeidsmarked-
et. Derfor må de også oppgi den solidariske lønnspolitikken - eller
sagt på en annen måte - man kan ikke fortsette med den inntekts-
politiske utjamninga.

Sjølve tenkemåten til borgera og måten de må veie ymse hensyn mot
hverandre skal vi ikke bruke plass på her - det kan du f.eks. lese
i boka til Skånland. Poenget her var bare å snakke litt om de
objektive årsakene til den utviklinga vi ser i dag, vise bakgrunnen
for at staten spiller så stor rolle og vil fortsette med det, og å
illustrere endel av de motsigelsene som virker i sjølve systemet.

Før vi avslutter denne delen skal vi vurdere kort noen av de paro-
lene vi sjøl har stilt i tariffpolitikken i lys av det vi har
sagt til nå.

Vi har sagt: Frie forbundsvisse oppgjør. Og i mangt og mye har vi
framstilt dette som et prinsipp, med demokratisk begrunnelse.
Vi sier: Fri lokal forhandlingsrett og streikerett for alle.
Og vi sier at vi er for utjamning - ikke i bønn, men i toppen.

Men da må vi være klar over de objektive konsekvensene av disse
parolene innafor et kapitalistisk system, og dermed også over de
begrensningene som finnes.

For å ta det litt springende:

Først frie forbundsvisse oppgjør - som et prinsipp. Vi måsi oss enige
med Halvorsen i at dette ikke er noe prinsipp, men at oppgjørsform
er noe som bør sees på som et redskap for å oppnå bestemt mål. Det
er lett for at en parole som denne, som vi har kjørt siden bevegelse-
n ble født, etterhvert får et prinsipielt skjær over seg. Men
se på følgende: Hva viss det hadde vært en progressiv ledelse for
fagbevegelsen - det er ingen umulighet i - et kapitalistisk land
Ville ikke da bruke nettopp samordning for å få størst slagkraft
i en hel rekke situasjoner? Se på Solidaritet - kunne de ha opp-
nådd noe som helst hvis de hadde kjørt med forbundsvisse forhandling-
er som et prinsipp?

Den eneste årsaken til at vi hver gang er for forbundsvisse oppgjør
er at LO-ledelsen er borgerlig, og at samordning derfor betyr kneb-
ling og samling i bønn. Hvis vi mener dette, så har det stor betyd-
ning for vår profil i tariffdebatten. Vi må bruke nettopp en slik
argumentasjon og dermed bidra sterkere og mer systematisk til å
avsløre LO-ledelsen i stedet for å dekke oss bak en formaldemokrat-
isk prinsippargumentasjon. Det er nettopp disse realitetene som gjør
at samordning har så stor gjennomslagskraft i de svakeste lavtlønns-
forbunda, som f.eks. Bekledning. 'Vi klarer det ikke aleine' sier
Finn Nilsen. Og det har han så evig rett i, men poenget er at LO-
ledelsen klarer det heller ikke. Argumentet for forbundsvisse opp-
gjør i disse forbunda må derfor bli at forbundet må lære seg å

sloss sjøl. Det er ingen andre som gjør det for dem heller - og i hvert fall ikke LO-ledelsen

Når vi sier forbundsvise oppgjør, fri forhandlings- og streikerett, så betyr det innafor det kapitalistiske systemet at markedskreftene får friere spill i lønnsfastsettelsen, og det vi betyr større lønnsforskjeller, eller i det minste en åpning for det. Poenget her er ikke at parolene våre er gjerne - det er rett - men at vi kan ikke føre en reell solidarisk lønnspolitikk uten samordning, og samordning for et slikt mål er ikke mulig med en borgerlig ledelse i LO. En ~~stærk~~ solidarisk lønnspolitikk eller en politikk for utjamning som det heter, kan ikke bli anna enn samling i bann med disse folka ved rorøt.

Men det er ikke mulig å gjennomføre en virkelig utjamning i toppen med en kampvillig LO-ledelse heller. Det strider fundamentalt mot alle mulige økonomiske lover under kapitalismen. Det betyr nemlig en overføring av kapital og overskudd som strider mot det å ha et markedsorientert system. Derfor må vi også ha en viss skepsis når mange mener vi må ha en bedre lavtlønnspolitikk, når kameratene med det mener at vi skal lage et program for en virkelig gjennomførbar solidarisk lønnspolitikk under kapitalismen. Det er rett og slett umulig, og det skaper masser av illusjoner blandt de fagorganiserte om vi ikke sier klart fra om dette. Vi blir heller ikke i stand til å løse problemet med splittelsen innad i fagbevegelsen om vi ikke sier fra om dette.

Vårt tilbud om solidaritet i fagbevegelsen er et tilbud om kampsolidaritet, det er den eneste mulige solidaritet som har noe for seg. Alle andre alternativer blir i realiteten en solidaritet som skal fordele en gitt kake mellom de forskjellige grupper lønns-takere.

Svaret vårt er derfor: Fri lokal forhandlingsrett, individuell lavtlønnsgaranti. NAF har skjønt sammenhengen mellom disse elementene, derfor har de gjort dem avhengig av hverandre. De fagorganiserte ligger i stor grad under for splittelsestaktikken i dette spørsmålet enda.

Vi skal avslutte denne delen av notatet. Mye av det som står her er ikke direkte matnyttig, en del er upresist formulert, og en del er enda ikke satt i sammenheng med hverandre. Dette skyldes dels at vi er uklare på mange av problema sjøl, men også dela at det ville gå for langt å trekke inn alle poenger her. Folk får imidlertid ta uklarheten og ufullstendigheten som ei utfordring til å jobbe videre med problema på egen hånd og i de sammenhenger det er naturlig at slike ting diskuteres.

Noen generelle konklusjoner kan vi imidlertid treffe; uavhengig av oppgjøret i -82:

- Vi må legge stor vekt på å agitere og propagandere mot statens rolle i lønnspolitikken.
- Vi må jobbe beinhardt for å sette oss inn i og møte den borgerlige agitasjonen rundt den økonomiske situasjon, og vise hva som er den reelle økonomiske situasjon. (Jfr. faglig-bulletinen)
- En av hovedoppgavene våre blir å bryte ned splittelsen innad i fagbevegelsen og alle former for falsk solidaritet.
- Trolig er ingen av disse sakene mulig uten at vi også jobber opp en bedre partiprofil rundt lønnspolitikken som setter den i sin rette sammenheng og understreker de begrensninger som finnes i lønnskampen.

2. Så om Tariffoppgjøret 1982.

Vel, nå har LO-kongressen fatta et vedtak som høyst sansynlig betyr forbundsvise oppgjør i -82. Er da ikke alt som er sagt hittil motsagt? Nei da. Vi må holde fast på at forma ikke er noe prinsipp for borgerskapet, de kan utvise stor smidighet, sjøl om de ikke er helt fornøyd med noen av de løsningene som er for handa.

Det er flere forhold som ligger bak LO-kongressens vedtak. Det ene er opposisjonen innad i LO. Det andre er at de forskjellige politiske og taktiske hensyn de ulike fløyene i borgerskapet må ta. Og når det gjelder tariffoppgjør er sjølsagt LO-ledelsen spesielt utsatt. Sjøl om Skånland og Halvorsen leder an i samme parti, så er ikke akkurat Skånland aktuell kandidat til høyere verv i LO (Det samme kan kanskje ikke sies om Halvorsen sitt kandidatur i Bankforeningene?) Derfor må vi se på sjølve vedtaket og hva som er begrunnelsen for det.

Hovedformen for oppgjøra er etter LO's syn samordning. Men hvis vi ser på utviklinga så har det vært forbundsvist i -68 (men avstemninga var samordna), i -74, formellt skulle det også vært forbundsvise trekk ved oppgjøret i 80, det kommer nå sansynligvis i 82.

LO sin begrunnelse er at de trenger forbundsvise oppgjør med jamme mellomrom for å få anledning til å forbedre avtaleverket og de enkelte overenskomstene, ellers vil de bli totalt forelda og akterutseilt av den tekniske utviklinga. Ser vi på mellomromma bakover så skulle det være tida igjen omtrent nå

Mange av oss har kanskje ikke vært med på et forbundsvist oppgjør. Det er derfor nødvendig å minne litt om de begrensningene som ligger i denne oppgjørsforma.

En sak er at det store flertall av forbundsledelser ikke skiller seg nevneverdig fra LO-ledelsen sin linje i lønnspolitikken. Oppgjøret i -82 vil også bli leda av borgerlige folk.

En annen, og vel så viktig sak, er at forbundsvise oppgjør så langt i fra utelukker kombi-oppgjør. Enkelte pamper sier nå at nå vil de ikke ha noen diskusjon om staten sin rolle, fordi staten ikke kan gripe inn i og diktere i et forbundsvist oppgjør. Men det stemmer sjølsagt ikke. I 1974 (forbundsvist) gikk det hele slik for seg: Jern og Metall var først ute, det ble brudd, og det ble mekling. På tampen av meklinga kom staten inn med Kjepp-pakka. Dermed var ramma gitt. Jern og Metall kjøpte det opplegget, og når de andre så kom i gang, så var sjølsagt statens forutsetning for sine bidrag at alle holdt seg innafor den samme ramma som Jern og metall. Så at et forbundsvist oppgjør setter staten utafør er feilaktig, og kan gå gjennom bare i den grad vi husker dårlig.

Videre - regjeringa har aldri sjebert seg for å bruke tvungen voldgift samma hvordan oppgjørsformen har vært. Utviklinga den siste tida viser jo også at Regjeringa driter i lovene som skal regulere bruken av voldgift, og setter i gang dette apparatet for et godt ord.

Og, om ikke det fikser skiva, så finnes fortsatt koplingsparagrafen i Arbeidstvistlova som ikke setter noen grenser for hva som kan kobles så lenge Riksmeklingsmannen bare har kontakta partene først.

Vi har derfor ikke råd til noen illusjoner om oppgjørsforma - en forbundsvist form er ikke noe heureka som løser alle problemer. På den andre sida må ikke disse begrensningene føre til at vi

stiller oss likegyldig til oppgjørsforma. Forbundsvisе oppgjør gir oss muligheter for større aktivitet i forbunda og lokalt, det gir større muligheter for nei-flertall og for streik i enkelte forbund. Dette er muligheter som knapt eksisterer i et samordna oppgjør.

Og, for ytterligere å være på den sikre sida: En viktig årsak til det gode resultatet i -74/75 var ikke bare forma, men også de økonomiske utsiktene som borgerskapet trudde var på vei rett inn i himmelen. Situasjonen nå er ganske annerledes, og det er ikke helt utenkelig at krefter i NAF faktisk ønsker forbundsvisе oppgjør for riktig å kunne knekke til mot sektorer der de mener lønnsnivået er for høyt.

Så litt om de generelle krava til oppgjøret i -82. Ja, for sjøl om det blir forbundsvisе oppgjør, så må vi ha en felles politikk og taktikk for alle fagorganiserte rundt noen spørsmål. Forbundsvisе oppgjør kommer langt i fra til å fjerne motsetningene mellom grupper av fagorganiserte, og vi i AKP(m-l) må ha en politikk for de fagorganiserte først og fremst.

Oppgjørsforma.

Her mener jeg vi skal konsentrere oss om å slå fast at det skal være frie forbundsvisе oppgjør. Vi må legge stor vekt på kravet om at staten ikke skal stille betingelser eller kreve særskilte rammer. Jeg trur slike formuleringer har mye mer for seg enn et generellt 'nei til kombioppgjør'. Det er tross alt bare en form for diktat. Disse formuleringene vil også vise direkte på det siste oppgjøret der forbannelsen har vært formidabel. Men dette oppgjøret var jo ikke kombinert. Kjerna i spørsmålet er statlig tvång, uansett hva for form det finner sted i.

På LO-kongressen hevda Halvorsen at de fagorganiserte hadde fått medinnflytelse på skatte- og prispolitikken gjennom de kombinerte oppgjøra og dette samarbeidet med staten. Men realiteten er jo at vi er blitt underlagt staten i disse oppgjøra. Ikke en eneste gang er det gitt garantier for prisutviklinga, bare generelle forhåpninger som endatil har vært bevisst forfalska. Det gjelder for lønns- og prisstoppen og det gjelder for periodene 79-80 og 80-81. I alle disse åra har prisanslagene fra Regjeringa vært for lave, mens LO har basert krava sine på disse anslagene. Og hver gang prisene altså har steget mer, så har ikke regjeringa vært det minste forplikta til kompensasjon. Det samme gjelder for skattepolitikken; den blir ikke avgjort i tariffoppgjørene og med Kleppepakkene. Den fastlegges i statsbudsjettdebatten om høsten. Ja, for det er vel ingen som mener de var med og hadde innflytelse på den nye skattepolitikken som blei vedtatt i fjor høst?

Den statlige og kommunale avgifts- pris- og skattepolitikken er så langt fra likegyldig for de fagorganiserte. Men de fagorganiserte vil aldri i livet få noen innvirkning på den dersom illusjonen om kombioppgjørene holdes i live. Fagbevegelsen må heller engasjere seg mye sterkere rundt budsjettpolitikken om høsten. Her har vi mye å lære av kameratene i kommunene som har stått i spissen for slike kamper.

I tillegg til, men underordna spørsmålet om staten, så treng vi også ei klar markering mot bruk av voldgift og kobling for dermed å gjøre oppgjøret mere reellt forbundsvist.

Økonomiske krav.

Først noen ord om vaner og prinsipper her også. Nå har vi krevd opprettholdelse av kjøpekrafta i så mange år at mange kanskje tror at det er vår generelle linje for lønnskrav. Men det er det jo ikke. Dersom det var vår linje, så ville det bety at vi aksepterte at borgerskapet berika seg år for år - som linje. Det gjør vi sjølsagt ikke.

Lønnskampen dreier seg om grader av utbytting, vi sloss om hvor stor - eller liten - profitten skal være. Siden 1977 har utbyttinga økt, faktisk. Dvs., verdiene er omfordelt til fordel for borgerskapet, jfr. fagligbulletinen. Når vi likevel har opprettholdelse av kjøpekrafta som parole for oppgjørene fra 78 til i dag, ja så har det vært utfra at de fagorganiserte har stått i en særskilt defensiv situasjon og måttet forsvare kjøpekrafta mot nedgang.

Inntil 1976 stilte vi kravene på en annen måte. Vi krevde bl.a. lønnstillegg tilsvarende økingen i verdien av den totale produksjonen. Dvs. vi krevde økte reallønn hvert eneste år. Nå var det noen feil med beregningsmåten den gang, men det spiller ingen rolle nå. Men det ville ikke være 'umulig' (teoretisk sett) å kreve den samme øking i kjøpekrafta som i 'disponibel realinntekt for bedriften Norge'. Det ville bety en øking i kjøpekrafta på 11.7% fra 1979 til 1980, f.eks.

Poenget her er at det er et taktisk spørsmål hvilket nivå vi legger oss på i lønnskrava. Her kan det ikke være snakk om prinsipper. Det eneste fornuftige prinsipp ville være å kreve slutt på all utbytting, men da har vi forlatt lønnskampens begrensninger. Ettersom det ikke finnes noen rettferdig utbytting, så kan det heller ikke finnes noen 'rettferdig' eller 'rimelig' lønn. Vi stiller krava ut fra en vurdering av den økonomiske situasjon og ut fra linja med å sette massene i bevegelse.

Hva gjør vi så for 1982? Her mangler vi enda en oversikt over den mulige internasjonale økonomiske utvikling. Men vi vet at regjeringa i langtidsprogrammet går inn for en stans i kjøpekraftsutviklinga. Men det er høyst sannsynlig ut fra de samme umulige beregninger som LO driver med. Omsatt til realiteter vil det derfor bety en fortsatt nedgang i kjøpekrafta dersom regjeringa får sitt igjennom.

NAF har også konsolidert seg kraftig. Samlet betyr det - tror jeg - at situasjonene fortsatt vil være defensiv. Spliden innad i LO tilsier også det samme.

Vi foreslår ikke noe bestemt sum eller korne/prosenttall nå - til det trengs noe mer undersøkelser (dette er skrevet i mai -80-DS' merknad). Men vi bør finne en sum som tilsvarende det gjennomsnittsinntektene i skatteklasser 1 må ha for å opprettholde/gjenreise kjøpekrafta, f.eks. fra nivået i 1979 slik den gjeldende tariffavtalen forutsetter.

Men dette tillegget bør ikke utgjøre hele potten. I tillegg må potten dekke lavtlønnstillegg og andre justeringer i overenskomstene. Den totale rammen både kan og bør variere for de enkelte forbunda.

Forhandlingsretten og minstelønnsgaranti.

Disse to kravene må kobles sammen. I det ligger det et godt grunnlag for å bryte ned spliden innad i fagbevegelsen. Den konkrete

utforminga av disse kravå burde være grie nok. Det vi må legge stor vekt på å unngå og kjempe mot, er en tendens til at 'høytlønnsforbunda' jobber med styrking av den lokale forhandlingsretten, mens lavtlønnsforbunda konsentrerer seg om minstelønnsgaranti. Det betyr at splittelsen sementeres hvis denne 'arbeidsdelinga' opprettholdes.

Vi skal være obs. på at LO-ledelsen har utvikla en egen argumentasjonsrekke mot individuell minstelønnsgaranti. Den går ut på at en slik garanti vil svekke den lokale friheten til å fordele tilleggene lokalt etter den enkeltes klubb sine behov. Dette ville vært et poeng dersom vi godtar det utgangspunktet som LO-ledelsen sjølsagt stikker under en stol, nemlig at minstelønnsgarantien skal erstatte den lokale forhandlingsretten i lavtlønnsforbunda. Men den holder ikke. Vi går inn for en slik minstelønnsgaranti som et 'sosialt sikkerhetsnett', og ikke som den enedelige løsninga på lavtlønnsproblemet eller som de lavtløntes forhandlingsrett. Halvorsen og co følger her i praksis NAF sin linje: garantitillegget 1. oktober er de lavtløntes lokale forhandlinger.

De sakene som er nevnt til nå, bør stå helt i sentrum for den generelle tariffpolitikken i 1982. En indeksavtale har vært nevnt som en sak som burde stå på linje med disse. Vi bør vurdere om det skal være en del av 'plattformen', men bør trolig ligge lavere i prioritet.

Overenskomstene .

Revisjon av overenskomstene er et hovedpoeng ved forbundsvise oppgjør. Vi må gå i spissen i hvert enkelt forbund også i utvikling av kravene her

Formen på tariffbevegelsen.

I TF har vi tidligere kommentert tidligere tariffbevegelser. En konklusjon har vært at Tariffaksjonene har vært et delvis uttrykk for vår og opposisjonens svakhet - så langt fra den beste måten å organisere arbeidet på.

Foran oppgjøret i -82 trur vi at hovedvekta inntil videre bør legges på lokalt og forbundsvist arbeid. Det blir viktig med samarbeide mellom kamerater innafor samme forbund for å jobbe fram krava. Men kanskje minst like viktig blir det at vi jobber en del lokalt på tvers av forbunds- og faggrensene. Det er nødvendig at vi går i spissen for å utvikle felles vurderinger og felles diskusjoner i samband med tariffoppgjøret, og ikke faller for forbundsvist sneversyn.

Vi vil forsøke å få til en presentasjon i KK av hovedkrava innafor de enkelte forbund, som kameratene kan benytte i sine lokale foreninger.

Videre skal vi forsøke å lage en ny faglig-bulletin straks etter ferien som skal ta opp tariffpolitikken generellt, der det vil være grunnlag for å drive opp diskusjonene om tariffpolitikken på et bredere grunnlag.

... og ...

... og ...

... og ...

... og ...

... og ...

... og ...

... og ...